

Vlaams
Parlement

stuk **1634** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 23 mei 2012 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Actieplan spijbelen en andere vormen
van grensoverschrijdend gedrag

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Kathleen Helsen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:

1634 (2011-2012) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 19 april 2012 het Actieplan spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag van de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel.

1. Toelichting door de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

De *minister* verwijst naar het actieplan.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkoms van mevrouw Vera Celis

Mevrouw *Vera Celis* verwijst naar het advies van het Kinderrechtencommissariaat¹ (KRC) en van het Vlaams Vredesinstituut² over het actieplan. Dit actieplan is de actualisatie van een eerder plan, maar het bevat ook een aantal nieuwe accenten en dat komt positief over. Er moet aandacht worden besteed aan de signaalfunctie van het spijbelen. Op basis van die analyse van de concrete situatie moet men actie ondernemen. Zowel de leerlingen als de ouders worden bij de begeleiding betrokken. Die begeleiding krijgt vorm in samenwerking met het onderwijsveld en met de sectoren Welzijn en Gezondheidszorg.

Er zijn verschillende types van spijbelaars: incidentele, berekende en periodieke. Daarom hecht ze veel belang aan de schoolvervangende onderwijsprogramma's zoals de time-out-projecten en het onderwijsaanbod in voorzieningen en gemeenschapsinstellingen. Ze vindt het positief dat het recht op leren gegarandeerd wordt.

In het slechtste geval zouden de studietoelagen teruggevorderd worden. Er zouden ook Vlaamse administratieve boetes kunnen worden opgelegd. Dat zou uitgeklaard worden in 2012. Zij wil weten wat de stand van zaken is.

In het laatste hoofdstuk worden de bijzondere doelgroepen opgesomd. Men wil de integratie van Midden- en Oost-Europese jongeren en van woonwagenbewoners bevorderen en men wil erop toezien dat de jongeren minstens de basisschool afmaken. Ze vraagt zich af of de gehanteerde terminologie wijst op vrijblijvende ingrepen.

Er zou een duidelijk kader gecreëerd worden voor de opvang van tienermoeders. Het systeem van tijdelijk onderwijs aan huis zou eventueel uitgebreid worden voor deze groep. Is dat wel realistisch? Veel van die moeders volgen immers tso- en bso-richtingen met heel wat praktijkvakken.

Het gaat dus om een ambitieus plan dat een specifieke aanpak garandeert voor de verschillende doelgroepen. De focus ligt op preventie en begeleiding. In sancties wordt alleen voorzien als alle pedagogische maatregelen uitgeput zijn. Daar kan ze mee akkoord gaan.

2.2. Tussenkoms van mevrouw Elisabeth Meuleman

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* stelt vast dat enkele middenveldorganisaties al hebben gereageerd op het actieplan: de Gezinsbond, het KRC, het ACW (Algemeen Christelijk Werknemersverbond), de scholierenorganisaties en de Jeugdraad. De spijbelproblematiek wordt gezien als een complexe mix van leerlinggebonden, oudergebonden, schoolgebonden en maatschappijgebonden factoren. De aanpak moet op een evenwichtige manier op die vier

¹ Advies nr. 7 (2011-2012) van het Kinderrechtencommissariaat: Spijbelen als een vorm van grensoverschrijdend gedrag, 18 april 2012.

² Rapport van het Vlaams Vredesinstituut: Jonge daders en slachtoffers van geweld in Vlaanderen, maart 2012.

elementen inspelen. De minister zet echter vooral in op de oudergebonden factoren en bovendien doet hij dat op een sanctionerende en repressieve manier. Daarbij denkt ze aan de gemeentelijke en de Vlaamse administratieve boetes en aan het terugvorderen van de schooltoelagen. Dat zorgt voor heel wat ongenoegen.

Er wordt veel minder aandacht besteed aan de schoolgebonden factoren, onder meer het welbevinden van de leerlingen op school en de aanpak van de schoolmoeheid. Volgens de minister vormen die sancties het sluitstuk van de aanpak van grensoverschrijdend gedrag en komen ze pas aan bod als preventie en begeleiding niet tot het gewenste effect hebben geleid. Het zou ook de bedoeling zijn om steeds het subsidiariteitsprincipe toe te passen. Verschillende organisaties suggereren echter dat het terugvorderen van de schooltoelagen geen goede maatregel is omdat men daarmee niet kort op de bal speelt. Het KRC stelt dat onderzoek aantoont dat het bestraffen van de ouders wier kinderen weinig of niet naar school gaan niet leidt tot een daling van het aantal spijbelaars. In 2010 heeft de minister 351 schooltoelagen ingevorderd en in 2011 waren dat er al 485. Heeft men in al die gevallen alle preventieve en begeleidende maatregelen uitgeput? Ze denkt dat er vraag is naar een evenwichtiger plan. Daarom dringt ze aan op contacten met de Gezinsbond en met de jongeren zelf.

2.3. *Tussenkost van mevrouw Gerda Van Steenberge*

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vindt het positief dat de minister ook andere vormen van grensoverschrijdend gedrag heeft opgenomen in het actieplan. Beide elementen hangen immers met elkaar samen. In tegenstelling tot mevrouw Meuleman vindt ze het niet negatief dat de nadruk wordt gelegd op de oudergebonden factoren. Het is de bedoeling de ouderbetrokkenheid te stimuleren in het onderwijs, en daarbij gaat het niet alleen om rechten, maar ook om plichten. Ze vindt het ook goed dat er voorzien wordt in sancties als ultieme remedie. Het actieplan beperkt zich trouwens niet tot de oudergebonden factoren. Ook de scholen kunnen hun middelen verliezen als ze nalaten om bepaalde maatregelen te nemen.

Het spijbelen is geen nieuw fenomeen. Er is ook al langer een spijbelactieplan. Dat heeft echter nog niet veel resultaat opgeleverd. De stijging van de cijfers over het geweld op school heeft niet alleen te maken met een betere registratie. De maatschappij is veranderd en het geweld is toegenomen. De remedies laten echter op zich wachten. In het plan van aanpak is vooral sprake van maatregelen die in de komende jaren zullen worden genomen.

Ze kan akkoord gaan met de opmerking van de minister dat het plan volledig en systematisch is. Men beschikt echter over onvoldoende cijfers. Daarbij hecht ze belang aan een goede registratie van het spijbelen en aan de eventuele invoering van een monitoringsysteem voor grensoverschrijdend gedrag.

Het KRC zegt dat repressief optreden, bijvoorbeeld het afnemen van schooltoelagen, geen enkel effect heeft. Ze vraagt zich af waarop het KRC zich daarvoor baseert. In Nederland werden er bijvoorbeeld wetgevende initiatieven genomen om het kindergeld af te nemen van ouders waarvan de kinderen blijven spijbelen en daar blijkt het spijbelen gehalveerd te zijn. Ook in Frankrijk, waar er repressieve maatregelen zijn genomen om hardnekkige spijbelaars aan te pakken, zou het spijbelen volgens haar bronnen verminderd zijn.

Ze vindt het positief dat de minister veel belang hecht aan samenwerking met de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en met het bevoegdheidsdomein Welzijn. De rol van de CLB's is immers niet te onderschatten, zowel bij het detecteren van spijbelgedrag als bij het bevorderen van de ouderbetrokkenheid. Ze wil graag wat meer informatie over de analyse die in 2012 zou gebeuren rond de invoering van een persoonlijk leerlingendossier.

Ze vindt dat men voorzichtig moet zijn met gemeentelijke administratieve sancties (GAS). Ze denkt dat men hierover een prejudiciële vraag zou moeten stellen aan het Grondwettelijk Hof. Die sancties zijn immers niet altijd goed afgestemd op de uitspraken van de politierechtbanken. Wie daarover een zaak inspant bij het Europees Hof van de Rechten van de Mens, zal dat volgens haar winnen.

2.4. Tussenkost van mevrouw Irina De Knop

Mevrouw *Irina De Knop* zegt dat ze uitkeek naar dit actieplan dat een oplossing zou bieden voor allerhande problemen die in de onderwijscommissie werden aangekaart, onder meer de aanpak van geweld op school. In het plan staan echter vooral veel engagementen. In 2011 en 2012 zou men bijvoorbeeld werk maken van een verbindingsfunctionaris om het recht op leren te garanderen. Is dat ondertussen gerealiseerd? Het is haar ook niet altijd duidelijk welke impact het actieplan kan hebben op geweld en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag. De samenhang tussen de verschillende actieplannen is niet echt uitgewerkt. Ook het KRC en het Vlaams Vredesinstituut merkten dit op.

Er zouden afspraken worden gemaakt met de onderwijspartners over de opvolging van langdurig niet-ingeschreven leerlingen en van definitief uitgesloten leerlingen. Bij een eerdere bespreking stelde de minister dat een aanpassing van het decreet Leerlingenbegeleiding nodig was om een sluitend systeem te realiseren. Nochtans bepaalt de wetgeving op dit ogenblik dat een school verantwoordelijk is voor een leerling totdat die ingeschreven is in een andere school. In theorie zou men dus altijd een zicht moeten hebben op de toestand van de jongere. Ze meent dat het decreet zou moeten worden aangepast om de verantwoordelijkheid van de scholen en van de CLB's duidelijker te omschrijven.

De minister zal de mogelijkheden tot sanctioneren onderzoeken. Welk gewicht zal het sanctioneren hebben binnen het totale beleid? Hoe ziet de minister dat concreet? Wie is de eindverantwoordelijke die erop toeziet dat die sanctie werkelijk genomen wordt waar dat nodig is?

2.5. Tussenkost van mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt vast dat dit actieplan niet alleen werk maakt van registratie en sanctionering, maar ook van preventie en begeleiding, zoals haar fractie had gevraagd bij de bespreking van het vorige actieplan. Het parlement kan een rol spelen, bijvoorbeeld door het organiseren van hoorzittingen over de mogelijkheden van preventie en begeleiding. Daarbij moet men niet alleen nagaan wat de ouders en de leerlingen moeten doen, men moet ook de scholen ondersteunen om die problematiek aan te pakken. Dat doet niets af aan het belang van een goede registratie en aan de keuze voor sancties als allerlaatste stap. Ze vindt het ook positief dat er werk wordt gemaakt van een specifieke aanpak voor elke doelgroep.

Ze stelt vast dat het actieplan wordt uitgebreid naar grensoverschrijdend gedrag. Ze begrijpt echter niet hoe men spijbelen kan interpreteren als een vorm van grensoverschrijdend gedrag. Grensoverschrijdend gedrag wordt namelijk gedefinieerd als verbale of non-verbale interacties tussen leerlingen onderling, tussen leerlingen en leerkrachten, directie of personen die in of rond de school actief zijn. Daarbij schenden de leerlingen formele of informele gedragsregels en is er sprake van daadwerkelijke of vermeende kwalijke bedoeelingen die psychische, lichamelijke of materiële schade of letsel toebrengen. Spijbelen is echter geen vorm van verbale of non-verbale interactie, er is gewoon geen interactie meer. Ze begrijpt wel dat het zowel bij het spijbelen als bij grensoverschrijdend gedrag gaat over ongewenst gedrag. Beide fenomenen moeten worden aangepakt op basis van de gedrags-theorie.

Het is de bedoeling om het fenomeen in kaart te brengen en om een aantal eerder opgestarte acties verder te zetten. Daarbij gaat het onder meer over het uitschrijven van medi-

sche attesten. Op dat vlak zou er op schoolniveau een betere registratie moeten gebeuren. Daarom moet er worden geïnvesteerd in een verdere professionalisering van schooldirecties en schoolsecretariaten. Ze vraagt zich af waarom er op dit vlak nog niet meer resultaten werden geboekt.

Men moet niet alleen een zicht krijgen op de spijbelproblematiek, maar ook op methodes om dat probleem aan te pakken. Het moet ook duidelijk worden in welke situaties de spijbelproblematiek zich niet voordoet. Dat blijkt ook te maken te hebben met de kenmerken van de school zelf, met de schoolcultuur. De minister wil 'good practices' verzamelen, onder meer in het buitenland. Welke landen kunnen er op dit vlak inspiratie bieden? Ze hoopt dat de minister daarbij niet alleen aandacht zal hebben voor registratie en sanctiëring, maar ook voor preventie en begeleiding.

Inzake de preventieve aanpak hecht de minister veel belang aan de evaluatie van de engagementsverklaring tussen scholen en ouders. Zij denkt dat ook het schoolreglement kan worden beschouwd als een overeenkomst die de manier van samenwerken omschrijft. De minister wil initiatieven nemen voor de vorming van leerkrachten en directies rond preventie en begeleiding. Er zouden bijvoorbeeld nascholingen worden georganiseerd rond herstelgericht werken. De overheid kan inderdaad bepaalde zaken inrichten, maar men kan ook aan scholen en pedagogische begeleidingsdiensten vragen dat ze zelf initiatieven ontwikkelen om de problematiek aan te pakken. Dan legt men de verantwoordelijkheid bij de organisaties zelf. Daardoor zijn ze verplicht om na te denken over die problematiek en om activiteiten te ontwikkelen die in overeenstemming zijn met de eigenheid van de onderwijsinstelling. Ze denkt dat die aanpak krachtiger is.

In 2012 zal een analyse worden gemaakt over de eventuele invoering van een persoonlijk leerlingendossier. Ze vraagt zich af wat er eigenlijk geanalyseerd moet worden. Op dit ogenblik leggen veel scholen van het basisonderwijs en van het secundair onderwijs al een dergelijk dossier aan. Dat is een heel nuttig instrument.

Er zouden afspraken worden gemaakt met de onderwijspartners over de opvolging van langdurig niet-ingeschreven leerlingen en van definitief uitgesloten leerlingen. Wie moet er die niet-ingeschreven leerlingen eigenlijk opvolgen? Noch de school noch het CLB ontvangt financiële middelen om die begeleiding op te nemen, hoewel het gaat om leerlingen waarin men heel wat dient te investeren. Op basis van de wetgeving is het eigenlijk niet mogelijk dat leerlingen die ooit ingeschreven waren in een school, langdurig niet meer ingeschreven zijn. Een school mag een leerling immers niet uitschrijven zolang die elders niet ingeschreven is.

2.6. Tussenkomst van mevrouw Kathleen Deckx

Mevrouw Kathleen Deckx stelt dat het plan een aantal zeer positieve acties bevat. De verantwoordelijkheid wordt bij leerlingen, ouders en scholen gelegd en dat is volgens haar correct.

Inzake de registratie zijn er volgens haar enorme verschillen tussen de scholen. In sommige scholen wordt 's morgens voor tien uur al geregistreerd wie er afwezig is. Indien de leerling afwezig is en er geen melding is geweest, wordt er persoonlijk contact opgenomen met de ouders. De leerlingen merken meteen dat er kort op de bal gespeeld wordt, en de meesten reageren daar ook meteen op. Niet alleen de registratie is dus belangrijk, maar ook de opvolging.

Er is een diversiteit aan redenen waarom jongeren niet naar school gaan. Niet alleen de leerlingenpopulatie is belangrijk, maar ook de schoolcultuur en het schoolgebouw zelf. Ook de situatie waarin sommige jongeren leven is van die aard dat men zich kan afvragen hoe ze het nog kunnen opbrengen om naar school te komen. In dergelijke gevallen komt

het er vooral op aan die jongeren en hun ouders te ondersteunen. In dit verband hecht ze veel belang aan de samenwerking met de minister van Welzijn.

Grensoverschrijdend gedrag komt niet alleen voor bij leerlingen, maar ook bij ouders. Leerkrachten worden geregeld geconfronteerd met agressiviteit van ouders. Daarover bestaat echter geen alomvattend onderzoek. Gaat het om een objectieve vaststelling of om een subjectief aanvoelen? Bevat dit plan al maatregelen om dit probleem aan te pakken?

2.7. Tussenkost van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* is blij dat in het actieplan een aantal punten werden opgenomen die door haar fractie onder de aandacht werden gebracht, onder meer de tienerzwangerschappen, de ouderbetrokkenheid en de mogelijkheid van gemeentelijke administratieve sancties. In het schooljaar 2011-2012 zouden er concrete maatregelen worden genomen. Welke maatregelen werden er intussen al genomen?

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat de vermelde haalbaarheidsstudie van een monitoringsysteem voor grensoverschrijdend gedrag en onveiligheidsgevoelens op school, opgeleverd is en dat ze heel binnenkort ter beschikking zal worden gesteld. Hij heeft wel nog niet beslist welke concrete maatregelen hij op basis daarvan zal nemen.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* leest ook dat er wetenschappelijk onderzoek zou worden gedaan naar de oorzaken van spijbelen.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat dit onderzoek is opgestart en dat het twee schooljaren in beslag zal nemen.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wil ook weten hoe de minister het probleem van de definitief uitgesloten leerlingen wil aanpakken.

In hoeveel gemeenten worden er nu al GAS gehanteerd?

Ze vraagt zich af waarop men zich baseert om de aanpak van het probleem van de tienermoeders uit te werken. Daarover zijn er immers heel weinig gegevens.

Ze hecht veel belang aan het welbevinden op school. De hervorming van het secundair onderwijs moet daartoe bijdragen. Voor de paasvakantie zou er hierover een nieuwe conceptnota zijn.

Minister *Pascal Smet* preciseert dat dit met enkele maanden verschoven werd omwille van het loopbaandebat. Nu wordt de laatste hand gelegd aan de conceptnota. Hij hoopt dat de regering deze nota nog voor de zomer zal goedkeuren. Daarna zal ze overgemaakt worden aan het parlement.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* vraagt of de minister het ermee eens is dat de hervorming van het secundair onderwijs een belangrijk element is in de aanpak van schoolmoeë leerlingen.

2.8. Tussenkost van mevrouw Khadija Zamouri

Mevrouw *Khadija Zamouri* is het ermee eens dat het vooral belangrijk is dat jongeren graag naar school gaan. Jongeren beseffen vaak te laat dat een studierichting als kantoor, verkoop en etalage nergens toe leidt. De scholen die deze studierichtingen aanbieden, liggen vaak in gekleurde buurten. Ze hoopt dat dit probleem zal aangepakt worden bij de hervorming van het secundair onderwijs.

In het luik grensoverschrijdend gedrag pleit het actieplan ervoor om eerst alternatieve oplossingen te zoeken. Dat is positief, want jongeren die op straat terecht komen, vervelen zich en daar komen erge dingen van.

In het luik preventie wordt een nieuwe actie aangekondigd om sommige ouders beter te betrekken bij de schoolloopbaan van hun kinderen. Ze is benieuwd hoe men dat zal aanpakken. Er worden ook acties geformuleerd om de ouders van anderstalige nieuwkomers en illegale leerlingen te bereiken. In Antwerpen en Gent zou men daarvoor contact opnemen met de onthaalbureaus. Hoe wil men dit aanpakken in Brussel? Daar is inburgering immers niet verplicht. Maatregelen zijn nochtans noodzakelijk, want twintig percent van de Brusselse jongeren verlaat het onderwijs zonder diploma. Zowel het Nederlandstalig als het Franstalig onderwijs moeten op dat vlak hun verantwoordelijkheid opnemen. Hoe wil de minister dat aanpakken?

De registratie van de spijbelaars blijkt niet goed te lukken. Veel scholen hebben nochtans een goede registratie. In het rapport zit dan een blaadje waarop vermeld staat hoe vaak de leerling afwezig is geweest, gewettigd of ongewettigd. Waarom raakt die informatie niet bij de minister? Houden die scholen de informatie misschien voor zichzelf of voor het eigen net?

2.9. Tussenkomst van de heer Jos De Meyer

De heer *Jos De Meyer* merkt op dat er in 2006 in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) 21 percent problematische afwezigheden waren. Uit het rapport van 2011 over de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) blijkt dat dit intussen gestegen is naar dertig percent. Is dit een afzonderlijke doelgroep waarvoor er specifieke maatregelen kunnen worden uitgewerkt? Uit onderzoeken blijkt dat deze jongeren zich veel beter voelen op school indien ze ook deeltijds kunnen werken. Moet men er dan niet voor zorgen dat alle jongeren in deze onderwijsvorm ook werkervaring kunnen opdoen?

2.10. Tussenkomst van de heer Boudewijn Bouckaert

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, meent dat dit plan veel goede intenties bevat, maar die worden niet altijd geconcretiseerd in duidelijke acties. Dat hangt samen met het feit dat men nog de resultaten moet afwachten van een aantal studies.

De mix van preventieve en sanctionerende maatregelen is volgens hem goed. Sanctionerende maatregelen zijn trouwens ook een vorm van preventie. Het aankondigen van een sanctie creëert namelijk een stimulans om het spijbelen achterwege te laten. Hij vindt het ook positief dat de nadruk wordt gelegd op technopreventie: eenvoudige ingrepen in de structuur van de school kunnen het spijbelgedrag vaak drastisch reduceren.

Hij is het eens met de opmerking van mevrouw Helsen dat de definitie van grensoverschrijdend gedrag nogal verwarrend is. Er is sprake van het schenden van informele gedragsregels, maar er bestaan ook negatieve informele gedragsregels.

Er is sprake van uitwisseling van gegevens met Nederland en Duitsland, maar hij mist de uitwisseling met Wallonië.

Zal de samenwerking met Welzijn rond schoolvervangende programma's leiden tot een rationalisering?

Zal de filosofie rond de schoolplicht tussen zestien en achttien jaar opnieuw bekeken worden? Sommige jongeren zouden wellicht meer baat hebben bij een vorm van coaching voor de arbeidsmarkt.

Sommige ouders vertrekken veertien dagen vroeger met vakantie met hun kinderen. Dat luxeverzuim is even erg, want die leerlingen missen twee weken onderwijs. Het is echter niet duidelijk of het hier gaat om een wijdverbreid fenomeen.

3. Antwoorden van de minister

Minister *Pascal Smet* merkt op dat hij goed luistert naar de opmerkingen van de onderwijscommissie. Zo heeft hij bijvoorbeeld rekening gehouden met de vraag van mevrouw Vanderpoorten om zicht te krijgen op het fenomeen van de tienerzwangerschappen en op de manier waarop scholen daarmee omgaan. Thuisonderwijs tijdens de periode dat de moeder thuis is bij het kind zou een recht zijn en geen plicht. Dat heeft allicht weinig nut voor de praktijkvakken, maar voor de andere vakken kan het helpen om de achterstand te beperken.

Een actieplan is per definitie een opsomming van acties. De eerste versie van het actieplan dateert van enige tijd geleden en intussen zijn er al een aantal initiatieven opgestart. De monitoring van de onveiligheid op school is opgeleverd, er is een contract getekend voor een geactualiseerde studie van het profiel van de spijbelaars en er werden afspraken gemaakt met Welzijn.

De eerste verantwoordelijkheid voor het kind ligt bij de ouders, en niet bij de leerkrachten of bij de overheid. Daarom hecht hij veel belang aan de ouderbetrokkenheid. Het is ook belangrijk dat de ouders meteen worden gecontacteerd als men merkt dat een kind niet op school is. Dat hoeft zelfs niet noodzakelijk via de telefoon te gebeuren. Men kan dat ook informatiseren.

De schoolcultuur is essentieel. Daarom heeft hij aan de Vlor gevraagd om in haar commissie Gezondheidsbevordering, die tot nog toe alleen werkte rond de fysieke gezondheid, ook aandacht te besteden aan de geestelijke gezondheid en aan het welbevinden op school.

Op de bedenking van mevrouw Meuleman antwoordt hij dat een sanctionering volgens hem mogelijk moet zijn. Een wet zonder sanctie is geen wet. Om gedragswijzigingen te realiseren is er op het einde van de rit altijd een sanctie nodig. Het feit alleen al dat er een sanctie mogelijk is, heeft een preventieve werking. Hij vindt het echter geen goed idee om het leefloon of het kindergeld af te nemen als sanctie. Het leefloon dient om te leven. Het kindergeld dient om in het onderhoud van de kinderen te voorzien. Een schooltoelage dient echter om naar school te gaan. Daarom kan men volgens hem wel de schooltoelage afnemen als het kind gedurende twee jaar meer dan dertig halve dagen problematisch afwezig is. Hij gaat ervan uit dat de 351 dossiers waar de schooltoelage werd teruggevorderd, goed werden opgevolgd.

Hij is niet per definitie tegen gemeentelijke en Vlaamse administratieve sancties. Op dit vlak wordt er momenteel gewerkt aan een afstemming met de federale overheid. Hij beschikt niet over een overzicht in welke gemeenten GAS worden gehanteerd.

De resultaten van de monitoring zullen ter beschikking worden gesteld. Daaruit blijkt dat het geweld op school eigenlijk niet toegenomen is. Soms is alleen de registratie verbeterd. Vroeger gebruikten sommige ouders ook wel eens geweld tegenover een leerkracht. In vergelijking met vroeger zijn vele ouders nu wel beter opgeleid. Daarom is er nu meer verbale agressie. Vroeger hadden leerkrachten een hogere opleiding dan de ouders waardoor ze meer gezag hadden over de ouders. Nu is het vaak net andersom.

Niet alle scholen leggen een persoonlijk onderwijsdossier aan voor alle leerlingen. Boven-dien worden er verschillende systemen gehanteerd. Het persoonlijke leerlingendossier zou nog voor de hervorming van het secundair onderwijs worden gerealiseerd. Misschien zal er worden gewerkt met een gestandaardiseerd dossier. De overheid zou kunnen bepalen welke gegevens een school minimaal moet bijhouden. Het is ook de vraag wie er leesrecht heeft in dit dossier, wie schrijfrecht en wie wisrecht.

Het decreet Leerlingenbegeleiding zou pas op het einde van de legislatuur behandeld worden.

Op de opmerking van mevrouw Helsen over de definitie antwoordt hij met een verwijzing naar de studie van de dames Nicole Vettenburg en Inge Huybrechts van de onderzoeksgroep Jeugdcriminologie van de KU Leuven over onveiligheidsgevoelens en antisociaal gedrag. Daaruit blijkt dat spijbelen wordt gezien als een statusdelict. Door te spijbelen zetten de jongeren zich af tegen de school, overschrijden ze bewust een norm, een formele gedragsregel. Het gaat om een predelinquente gedraging die betekenisvol is in de overgang van normovertreding op school naar criminaliteit. Spijbelen is ook vaak een symptoom van een onderliggende oorzaak. Het is een signaal. Het is een interactie of het zorgt ervoor dat de interactie stopt.

Men kan zich inderdaad afvragen waarom de registratie van de afwezigheden niet beter verloopt. Op dit ogenblik worden er daarvoor verschillende systemen gehanteerd. Dat heeft te maken met de autonomie van de scholen. Nu wordt er gewerkt aan een applicatie waardoor de afwezigheden op een eenvoudige manier digitaal kunnen worden ingebracht en doorgestuurd. Daardoor zal men in oktober 2012 elke dag weten hoeveel kinderen afwezig zijn op school en waarom.

Hij is het eens met de opmerking dat men ook aandacht moet hebben voor de aanpak van scholen die geen spijbelproblematiek kennen. Dat werd opgenomen in het lopende onderzoek. In november 2012 wordt er een studieweek georganiseerd waarop alle Europese landen werden uitgenodigd om hun expertise rond spijbelen te delen.

Het schoolreglement kan inderdaad als middel worden ingezet. Hij zal rekening houden met deze suggestie.

De ondersteuning van de scholen is een taak van de pedagogische begeleidingsdiensten, van de inrichtende machten. Daarom zal er samengewerkt worden met de inrichtende machten.

Een kleine groep leerlingen is in geen enkele school ingeschreven. In het secundair onderwijs kan men namelijk wel uitschrijven. In deze gevallen is er soms thuisonderwijs, maar niet altijd. Over deze situatie moeten er afspraken worden gemaakt. Een van de mogelijkheden is dat het kind verbonden blijft met het laatste CLB waarmee het in contact is geweest.

Het actieplan werd intussen omgezet in een boordtabel. Zo wordt het voor de administratie duidelijk welke acties ze moet opvolgen en wanneer.

Bij de hervorming van het secundair onderwijs zullen bepaalde studierichtingen die geen mogelijkheden bieden op de arbeidsmarkt, worden afgeschaft. Er zullen methodes worden ontwikkeld om de ouders beter te bereiken. Ook hier speelt de pedagogische vrijheid van de scholen een rol.

Men kan zich afvragen wie de eindverantwoordelijke is voor de afspraken tussen school, parket en politie. Als er een kader moet worden uitgetekend voor een gemeente, dan is dat de burgemeester of de schepenen. Als het gaat om de concrete toepassing van de maatregel, dan is het gewoon de schooldirectie.

In Brussel is het inderdaad niet gemakkelijk om data in te zamelen. Een kind kan tegelijkertijd in het Nederlandstalig en in het Franstalig onderwijs ingeschreven zijn. De bestaande werkgroep functioneert niet optimaal. Het is de bedoeling een betere afstemming te realiseren. Het is moeilijk om gegevens te krijgen over de inburgering. Aan Fransstalige kant zijn de geesten echter aan het evolueren met betrekking tot de inburgering.

Inzake het dbso hebben de industrie en de arbeidsmarkt duidelijke engagementen opgenomen. Ze zijn bereid om structureel te voorzien in voldoende stageplaatsen.

In overleg met het beleidsdomein Welzijn wordt er gewerkt aan een oplijsting en een betere onderlinge afstemming van de schoolvervangende programma's.

Er zijn tegenstrijdige gegevens over de omvang van het luxeverzuim. De administratie werkt een voorstel uit, op basis van het rapport van de Vlor. In overleg met de onderwijs-verstrekken en met de administrateur-generaal van de Vlor zullen er concrete maatregelen worden uitgewerkt die in mei 2012 zullen worden voorgesteld. Op een bevraging over de omvang van dit fenomeen hebben slechts vier scholen op de tien gereageerd. Eigenlijk zouden alle scholen hierop moeten reageren. Dat zal worden gekoppeld aan het debat rond de planlastvermindering. Misschien zal hij hierover ook van gedachten wisselen met de onderwijscommissie.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* merkt op dat dit verband houdt met de vrije dagen vóór elke vakantie die voor veel ouders een probleem vormen. Sommige ouders vertrekken gewoon vroeger op reis, om te voorkomen dat de kinderen die dagen op straat lopen.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat hij van plan is om in een rondzendbrief te schrijven dat scholen verplicht zijn om tot de laatste dag in opvang te voorzien. Op dit ogenblik ontkennen sommige scholen dat. Tegen volgende week zal hij hierover een concreet voorstel formuleren.

4. Replieken

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* benadrukt dat ze niet gezegd heeft dat de ouders de opvoeding van hun kinderen mogen overlaten aan de school. Ze denkt wel dat het afnemen van de schooltoelage geen enkel effect heeft op het gedrag van de betrokken leerling. De spijbelproblematiek komt immers vaak voor in combinatie met andere problemen zoals druggebruik. In dergelijke gevallen zijn de ouders meestal radeloos en zal de leerling niet stoppen met spijbelen omdat zijn ouders de schooltoelage verliezen. Men zal dus toch iets moeten doen aan het gedrag van het kind.

Minister *Pascal Smet* is het daarmee eens.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* veronderstelt dat het de bedoeling is om ouders die totaal niet meewerken te sensibiliseren. Indien de ouders wel samenwerken met de school, mag men de schooltoelage niet afnemen.

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, werpt op dat deze maatregel meer impact heeft op de ouders dan op de leerling. Daarom kan hij maar een effect hebben als het spijbelen aan de ouders ligt.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vindt dat de minister in zijn antwoord niet veel heeft gezegd over het persoonlijk leerlingendossier.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat er een analyse zal worden gemaakt van de situatie in de scholen. Op dit ogenblik is dit niet verplicht, maar in de toekomst zou dat wel het geval moeten zijn. De privacyproblemen worden opgelijst. Twee jaar geleden heeft hij dat voor het eerst op de agenda geplaatst. Intussen is iedereen ervan overtuigd dat dit nodig is. Dat wordt meegenomen bij de hervorming van het secundair onderwijs. Nu is er discussie over de inhoud van het leerlingendossier en over de privacy-issues.

Mevrouw *Khadija Zamouri* meent dat het persoonlijk leerlingendossier geen systeem mag worden om leerlingen te achtervolgen. Het volstaat niet om de schooltoelage terug te vor-

deren. Er is meer begeleiding nodig voor jongeren met grensoverschrijdend gedrag. Daarbij denkt ze onder meer aan de time-outprojecten.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat dit een van de schoolvervangende projecten is die in het plan zijn opgenomen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Kathleen HELSEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
dbso	deeltijds beroepssecundair onderwijs
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
KRC	Kinderrechtencommissariaat
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren